

טקס יום הזיכרון לשואה ולגבורה 2019

"כאשר ירדתי מהקרונות החתומים באושוויץ, כבר הייתי ילד בודד, כי משפחתי בת חמש הנפשות, הושמדה זמן רב לפני כן. אחרי תלאות רבות הצלחתי לקבל מקום בבית היתומים של הגטו, אשר לשם הסוואה מעיני הגרמנים נקרא "מעון לנערים עובדים". הילדים הקטנים לא היו קיימים באופן רשמי, כי הרי לא יעלה על הדעת שהגרמנים יכירו שלילדים יהודיים שאינם מסוגלים לעבודה יש זכות לחיות. אני מזכיר את הילדים מבית היתומים הזה, כי כאשר הם הובאו להשמדה, לא היה אתם אדם בדמותו של יאנוש קורצ'אק, אשר הלך איתם יחד להשמדה. הספקתי עוד לראותם מרחוק כשהם צועדים, קטנים כגדולים יותר, עם פרוסות לחם מכורסמות בידיהם, לעבר המשרפות וכעבור שעותיים עלו נשמותיהם הזכות והטהורות השמימה. יאנוש קורצ'אק לא היה עמם..."

את הדברים המרגשים האלה כתב בספרו חיים פיוטרקובסקי ז"ל, תושב קריית ביאליק וניצול מחנה אושוויץ, שהלך לעולמו בשנת 2008, בגיל 81.

השנה, הצטרפה נינתו, שרי אס, למסע לפולין של תלמידי כיתות י"א מתיכון "אורט" קריית ביאליק. בפתח ביתן 13, שהיה מרכז חיוו של סבא רבא שלה בתקופת שהייתו במחנה המוות, עמדה והקריאה מתוך ספרו. עמדה מתייפחת, תוך שהיא אינה מותירה מסביב עין יבשה אחת. שרי הוסיפה להקריא מתוך ספרו של אסיר B – 8051, זה שחזר לביקור בפולין כעבור 40 שנים. סבא רבא שלה, חיים, קיווה, כי חרף חלוף השנים יזכה לפגוש את

משפחתו. הוא כל כך היה נרגש לקראת המפגש שלא התרחש עד שכמעט נדרס תחת גלגלי חשמלית, וכך כתב:

"סלח לי אדון נהג החשמלית, סלחו לי הנוסעים הלא סבלניים- אני לא יצאתי מדעתי. אני עוד רוצה לתת מבט אחרון על האבנים בטרם אזוז. אני רוצה להשתטח במקום הזה- אבל המציאות מתגברת – אני חייב לזוז. החיים מצווים להמשיך והחשמלית חייבת לעבור. חיי דור עברו- אין שיבה לעבר. אני לא בוכה, אני מסתחרר מרוב רגשות. העיניים יבשות, רק צורבות, גרון ניחר והשפתיים ממלמלות משהו, מבלי שארגיש. היה היה חלום- החלום התנפץ. המציאות התגברה, בית ישראל חרב, קול אמי לא יגיע אלי מחדר אוכל, וזמירות שבת לא ישמעו כאן יותר- הכול היה ולא יחזור. עמי, עמי שלי היה כאן ונכחד לפרורים ולעפר ואני השריד, האוד המוצל מאש פוסע שם במורד הרחוב, אט אט, ולא מסובב ראשי לאחור יותר".

המעמד המצמרר והמרגש של שרי, בפתח הביתן של סבא רבא שלה, לא היה היחיד, שעורר התרגשות ודמע במסעם השנה של תלמידי התיכון שלנו. אילן שניאור, ובנו התלמיד יובל, פסעו אף הם בין הביתנים המצמררים של מחנה אושוויץ. באחד הביתנים, גילה אילן תמונה של דמות המוכרת לו היטב. הוא פגש שם את תמונתו של נער הלבוש בכותונת פסים. זה היה "דוד שמוליק הטוב", הדוד של איריס, רעייתו.

"דוד שמוליק הטוב" הוא שמואל שלח, שנולד לפני 85 שנים בצ'כוסלובקיה תחת השם רוברט שלזינגר. יחד עם אחיו פלו, בן ה-6, נשלח בנובמבר 1944 למחנה אושוויץ. למזלם הרב, הגיעו האחים לאחד הטרנספורטים הראשונים שיד המקרה לא שלחה

אותם לתאי הגזים. כעבור חודשיים הם שוחררו על ידי הצבא הרוסי. למרות החוויות הקשות שחווה, יתכן דווקא בגללן, היה שמוליק אדם אופטימי ומלא טוב, שהאמין בכל ליבו בשלום ואחוה. בשנת 2006 הלך לעולמו ממחלת לב.

במחנה אושוויץ, כמו במחנות המוות האחרים, התרחשו טרגדיות שספק אם זר ישכיל להבינן. איך יכלו הניצולים לחזור למסלול חיים רגיל? על אחת מאותן חוויות מצמררות סיפר העיתונאי נח קליגר ז"ל, ניצול המחנה, שהלך השנה לעולמו.

ביום השואה הבינלאומי ב-27.12.2017 נאם קליגר בפני עצרת האו"ם וסיפר: **"יום אחד אסיר צעיר, בן 15 או 16, פנה אלינו וביקש שנאמר קדיש על אביו. לא הקשבנו לו. אנחנו יושבים פה ומחכים למוות שלנו והוא מדבר איתנו על קדיש? הוא אמר לנו: "אם תגידו לי קדיש, אתן לכם לחם." הסכמנו. שאלנו אותו אם אפשר לומר את הקדיש בישיבה, כי לא היה לנו כח לעמוד. אחרי שאמר את הקדיש, הוא נתן לנו את הלחם, ואני אכלתי את החתיכה שלי, מהר מאוד כמובן. ובעודי אוכל שאלתי אותו: "מתי אבא שלך מת?" הוא אמר לי "לא מזמן". שאלתי אותו: "איפה הוא מת?" הוא ענה לי: "אתה יושב עליו"**

ניצולי השואה חלמו לשרוד את הגיהנום, ביקשו לספר מה עוללו להם הנאצים ובעיקר קיוו לבנות את חייהם מחדש.

אלה ששרדו, הקימו לעצמם חיים חדשים, הקימו משפחות ונמנו עם דור בוני הארץ והלוחמים על חירותה, תקומתה ושרידותה. אחרים, המשיכו לנדוד ובנו את חייהם החדשים בגולה.

ישנם ניצולים שמיאנו לנצור את סיפורם כחיות הנרדפות בידי הנאצים ועוזריהם. היו בהם שהפכו לאנשי עדות המספרים את אשר חוו, את אשר ראו עיניהם. הם ראו בכך שליחות בשביל הדורות הבאים.

מנגד, ישנם ניצולים שאינם מסוגלים לספר את שעוללו להם הנאצים הארורים והשפלים. הם נוצרים בתוכם את האימה והמראות. לעתים, אם בכלל, הם משחררים רסיסי מידע. הניצולים הולכים ומתמעטים. הם חיים במציאות של שנת 2019, אולם במחשבותיהם הם חוזרים וחיים את העבר. אין חולק, שמסלול חייהם היום מושפע מכל שאירע בעברם. עברו עשרות בשנים מאז. אף על פי כן, נשארה פינה נסתרת אי שם עמוק, שממנה מתפרשת תוגה. משא חייהם הכבד מדריך אותם בשארית חייהם.

זיכרון השואה חשוב שישמר למען הדורות הבאים, למען האנושות כולה. כמה מהניצולים עוד יישארו? עוד כמה שנים הם יוכלו לדבר ולספר על השואה? הטבע עושה את שלו ולא רחוק היום שלא יהיו עוד ניצולים שיספרו את סיפור השואה. איש לא יישאר.

בעידן בו מכחישי השואה זוקפים ראש ואומרים את איוולתם ברבים; במציאות בה בכיכר העיר פרוכניק בפולין, בשבוע שעבר, תושבים מבוגרים וילדים מכים בובה בדמות יהודי עם אף ארוך, גוררים אותה ברחובות העיר, חותכים את גרונה ושורפים אותה, ביום חג הפסחא, אני רואה חשיבות יתר למדיניות העירונית שדבקה כל כך במסעות תלמידי התיכון שלנו לפולין. תלמידינו שמגיעים למחנות, לבתי הכנסת, לבתי הקברות והיערות, חשים

את אשר עוללו הגרמנים לבני עמנו ולאנושות כולה. הם רואים את המראות, את הכבשנים והמשרפות, את תאי הגזים, את ערימות השיער, את המזוודות המיותמות, את הנעלים שהותירו אחריהם הנרצחים. הם רואים את מסילות הברזל עליהם נסעו מיליוני יהודים בדרכם אל מחנות המוות. הם נוגעים באימה ובזוועות, אך רואים גם את החיים שנוצרו מאז. הם פוגשים במסעם את ערש התרבות היהודית שנגדעה, הם פוגשים בקהילות מפוארות שהושמדו. הם שפגשו את הרוע בהתגלמותו חוזרים לארצנו בטוחים ובטוחים יותר בצדקת זכותנו על הארץ הנפלאה שלנו. הם מקור האור והתקווה שלנו, ילדינו הם ניצחון הרוח היהודית, שלא נשברה גם אחרי השואה הבלתי נתפסת.

הנוער שלנו, התושבים שלנו, שנוסעים למסע לפולין, חוזרים משם כאנשי העדות של מחר. הם יהיו אלה שיספרו את הסיפור של המתים, הם יספרו את הסיפור של הניצולים ובהם חיים פיוטרקובסקי ודוד שמוליק הטוב זכרם לברכה. הם יספרו את סיפורם של ששת המיליונים שנרצחו רק כי היו יהודים.

הם יספרו על מיליון וחצי ילדים יהודים שנרצחו בשואה, ילדים שלא השאירו אחריהם לא שם ולא זכר. חשבו מה היה קורה אלמלא מיליון וחצי ילדים יהודים נרצחו בשואה: דמיינו אותם כמנהיגים, כתעשיינים, כרופאים ומדענים, אנשי רוח וספר, תלמידי חכמים ורבנים. חיית הטרף הנאצית טרפה אותם ואת סיפורם האישי, מבלי שאיש יספר את סיפורם.

ביום המקודש הזה, ערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה, אנו
נשבעים לזכור, לזכור ולעולם לא לשכוח, לזכור ולעולם לא
לסלוח. נזכור ונספר, נזכור ונזעק "עם ישראל חי". ממעמקי
היגון הקמנו לנו מולדת, בנינו לעצמנו חיים חדשים. ניצחנו את
הרוע, ניצחנו והקמנו את מדינת ישראל.